

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Aleše Roztočila a soudců Mgr. Petry Weissové a JUDr. Jiřího Pally v právní věci žalobce: **P. B.**, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 1/376, Praha 2, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 7. 3. 2018, č. j. MPSV-2018/48390-919, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích ze dne 1. 2. 2019, č. j. 52 Ad 11/2018 – 62,

t a k t o :

Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích ze dne 1. 2. 2019, č. j. 52 Ad 11/2018 – 62, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I.

[1] Úřad práce České republiky, Krajská pobočka v Pardubicích (dále jen „správní orgán prvního stupně“), rozhodnutím ze dne 9. 1. 2018, č. j. 1199/2018/PAB, nepřiznal žalobci dávku mimořádné okamžité pomoci na úhradu nezbytných nákladů.

[2] V záhlaví uvedeným rozhodnutím žalovaný zamítl odvolání žalobce a potvrdil rozhodnutí správního orgánu prvního stupně.

II.

[3] Rozhodnutí žalovaného napadl žalobce žalobou u Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích (dále jen „krajský soud“).

[4] V průběhu řízení o žalobě učinil žalobce návrh na ustanovení zástupce z řad advokátů, který krajský soud shora označeným usnesením zamítl. Dospěl k závěru, že podaná žaloba zjevně nemůže být úspěšná ve smyslu § 36 odst. 3 s. ř. s., žalobce tudíž nesplňuje předpoklady pro osvobození od soudních poplatků a nejsou tedy dány ani zákonné podmínky pro to, aby mohl být žalobci soudem pro řízení o žalobě ustanoven zástupce z řad advokátů.

III.

[5] Uvedené usnesení krajského soudu nyní žalobce (dále jen „stěžovatel“) napadá kasační stížností.

[6] Z obsahu kasační stížnosti se podává, že stěžovatel krajskému soudu vytýká, že nesprávně posoudil právní otázku týkající se jeho návrhu na ustanovení zástupce, tedy dovolává se kasačního důvodu podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. a navrhuje zrušení napadeného usnesení a vrácení věci krajskému soudu k dalšímu řízení.

[7] Stěžovatel konkrétně k posuzované věci uvádí, že není schopen sám hájit svá práva ani se účastnit soudních řízení. Dále v kasační stížnosti expresivně vyjadřuje nesouhlas s politickým zřízením v České republice a postupy státních orgánů vůči němu a požaduje, aby mu byla umožněna euthanasie.

IV.

[8] Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

V.

[9] Nejvyšší správní soud na úvod poznamenává, že po stěžovateli nepožadoval zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost, neboť podáním kasační stížnosti proti procesnímu rozhodnutí krajského soudu (s výjimkou procesního rozhodnutí, kterým se řízení o žalobě končí) nevzniká stěžovateli poplatková povinnost (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19). Napadené usnesení, kterým krajský soud zamítl návrh stěžovatele na ustanovení zástupce pro řízení o žalobě, nepochybně takovým procesním rozhodnutím je.

[10] Z právě citovaného usnesení rozšířeného senátu současně plyne, že ač je povinné zastoupení stěžovatele bez příslušného právnického vzdělání advokátem obecně jednou ze základních podmínek řízení o kasační stížnosti, ustanovení § 105 odst. 2 s. ř. s. se neuplatní v případech, kdy kasační stížnost směřuje proti procesnímu rozhodnutí učiněnému v řízení o žalobě, jež slouží toliko k zajištění podmínek řízení nebo jeho řádného průběhu. Takovým typem rozhodnutí je i nyní napadené usnesení, jak již výše uvedeno. V daném případě tak ani podmínka povinného zastoupení stěžovatele advokátem nemusí být splněna.

[11] Nejvyšší správní soud následně posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů, zkoumaje přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[12] Kasační stížnost je důvodná.

[13] Rozhodnutí o ustanovení zástupce je vázáno na splnění kumulativních podmínek uvedených v § 35 odst. 9 s. ř. s. (do 14. 8. 2017 se jednalo o § 35 odst. 8 s. ř. s, na nějž v napadeném usnesení nesprávně odkazuje krajský soud – poznámka kasačního soudu) ve spojení s § 36 odst. 3 s. ř. s. Jak přílehavě vyložil krajský soud, účastníku řízení lze ustanovit zástupce při splnění čtyř předpokladů z uvedených ustanovení vyplývajících (v podrobnostech viz 9. odstavec napadeného usnesení). Tyto musejí být splněny kumulativně.

[14] V souzené věci stěžovatel návrh na ustanovení zástupce podal (první předpoklad), a krajský soud se tudíž zabýval tím, zda žaloba není zjevně neúspěšným návrhem (druhý předpoklad plynoucí z § 36 odst. 3 s. ř. s.).

pokračování

[15] V právě posuzovaném případě krajský soud dovodil, že stěžovatel nespĺňuje podmínky pro osvobození od soudních poplatků, neboť žaloba zjevně nemůže být úspěšná. Naplnění dalších předpokladů (nedostatek prostředků pro vedení řízení a nezbytnost ustanovení zástupce k ochraně stěžovatelových práv) proto již neposuzoval. Uzavřel, že nejsou splněny podmínky pro ustanovení zástupce ve smyslu ustanovení § 35 odst. 9 s. ř. s.

[16] Konkrétně uvedl, že: „[p]okud má soud přilehavě posoudit žádost o ustanovení advokáta ve smyslu citovaného § 35 odst. 8 s.ř.s., je třeba alespoň v základních rysech vyhodnotit obsah napadeného rozhodnutí žalovaného a případně též rozhodnutí, které jemu předcházelo. Z rozhodnutí se podává, že žádost žalobce byla vyřízena negativně, tj. mimořádná okamžitá pomoc za účelem vybavení domácnosti a případně též oblečení žalobce nebyla přiznána především proto, že žalobce opakovaně neumožnil zaměstnancům orgánu pomoci v hmotné nouzi přístup do svého bytu. Přitom posouzení podmínek nároku bylo vzhledem k požadavkům žalobce na místě (žádán příspěvek na pračku, ledničku). Ze správního spisu se podává, že žalobce byl opakovaně předem seznámen s termínem místního šetření. Soud pomíjí zcela nepřípadnou žádost o příspěvek na elektrokolo. Zamítnutí žádosti bylo orgány správně podepřeno ustanovením § 63 odst. 1 a 2 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi. Posouzení žádosti o příspěvek tak z důvodů na straně žalobce nemohlo být úplné a státní orgán nemohl velku logicky vydat kladné či jiné věcné rozhodnutí. Postup správních orgánů byl v obecných rysech správný. Ani případný soudní přezkum rozhodnutí by nemohl na věci cokoli měnit. Soud proto uzavírá, že podaný návrh na zabavení řízení je zjevně neúspěšný. Proto návrh žalobce na ustanovení zástupce z řad advokátů zamítl. Ustanovení zástupce není v tomto případě ani nezbytné třeba k ochraně práv žalobce.“

[17] Nejvyšší správní soud však názor vyslovený krajským soudem v napadeném usnesení nesdílí.

[18] Soudní řád správní na žádném místě nepodává legální definici neurčitého pojmu „zjevně neúspěšný návrh“. Nedefinuje jej, ačkoli jej také používá, ani občanský soudní řád, kterého je jinak třeba (pokud jde o část první a třetí) přiměřeně použít v řízení ve správním soudnictví (§ 64 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud se k tomuto pojmu vyjádřil např. v rozsudku ze dne 24. 3. 2006, č. j. 4 Ads 19/2005 – 105, tak, že „[z]jevná neúspěšnost návrhu by [...] měla být zjiřitelná bez pochyb okamžitě, měla by být nesporná a naprosto jednoznačná bez toho, aby bylo prováděno dokazování“.

[19] V rozsudku ze dne 28. 6. 2006, č. j. 3 As 26/2006 - 69, kasační soud rovněž uvedl, že „[z]ávěr o zjevné neúspěšnosti podaného návrhu by si byl soud prvního stupně oprávněn učinit toliko v situaci, kdy by např. kasační stížnost byla podána opožděně, osobou k tomu zjevně neoprávněnou, či by byla podána proti rozhodnutí, proti němuž není kasační stížnost přípustná. Pokud však byla podaná kasační stížnost včasná, přípustná a stěžovatel byl zastoupen advokátem, nebylo možné dospět k závěru, že kasační stížnost zjevně nemůže být úspěšná, neboť Městský soud v Praze nebyl oprávněn činit si závěr o vlastním právním posouzení věci, které bylo kasační stížností napadáno.“ Ačkoliv se nyní uvedená judikatura zabývala řízením o kasační stížnosti, lze uvedené závěry nepochybně vztáhnout i na posouzení žaloby.

[20] Nejvyšší správní soud také např. v rozsudku ze dne 10. 9. 2008, č. j. 9 As 97/2007 - 29, vyslovil, že pojem „návrh, který nemůže být zjevně úspěšný“, užitý v § 36 odst. 3 s. ř. s., „je třeba interpretovat za použití gramatického a logického výkladu a s přihlédnutím k aktuální judikatuře. Uvedenému pojmu lze proto podřadit takové návrhy, jejichž neúspěšnost je bez jakýchkoliv pochybností a dokazování zcela jednoznačná, nesporná a okamžitě zjiřitelná. Takovým zjevně neúspěšným návrhem může být např. opožděně podaná žaloba, opožděně podaná kasační stížnost; návrh na prominutí zmeškání zákonné lhůty, kterou nelze prominout; návrh, který je výslovně (bez meritorního posouzení povahy žalobou napadeného úkonu) vyloučen z meritorního přezkoumání, jako je např. kasační stížnost proti usnesení o přerušování řízení. Naproti tomu o zjevně neúspěšný návrh nejde tehdy, je-li zjevnost závislá na předběžném zkoumání a posouzení povahy návrhu (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 12. 2007, č. j. 7 Afs 102/2007-72, www.nssoud.cz).“

[21] Jak již shora uvedeno, v nynější věci krajský soud v napadeném usnesení nejprve uvedl, že „[p]okud má [...] příležitě posoudit žádost o ustanovení advokáta ve smyslu citovaného § 35 odst. 8 s. ř. s., je třeba alespoň v základních rysech vyhodnotit obsah napadeného rozhodnutí žalovaného a případně též rozhodnutí, které jemu předcházelo“, a poté dovodil, že správní orgány nepochybily, jestliže stěžovateli nepřiznaly dávku mimořádné okamžité pomoci na úhradu nezbytných nákladů, neboť stěžovatel neumožnil sociální šetření v místě svého bydliště. Krajský soud nakonec uzavřel, že „[p]osouzení žádosti o příspěvek tak z důvodů na straně žalobce nemohlo být úplné a státní orgán nemohl vcelku logicky vydat kladné či jiné věcné rozhodnutí. Postup správních orgánů byl v obecných rysech správný. Ani případný soudní přezkum rozhodnutí by nemohl na věci cokoli měnit. Soud proto uzavírá, že podaný návrh na zahájení řízení je zjevně neúspěšný. Proto návrh žalobce na ustanovení zástupce z řad advokátů zamítl.“

[22] Z uvedených závěrů vyplývá, že krajský soud předběžně posuzoval a hodnotil otázku, zda byly splněny podmínky k tomu, aby správní orgány vyhověly stěžovateli žádosti o dávku mimořádné okamžité pomoci na úhradu nezbytných nákladů; tedy provedl sice „předběžné“, avšak podle kasačního soudu ve své podstatě „meritorní“ posouzení žaloby. Dospěl k závěru, že podmínky pro vyhovění stěžovateli žádosti ve správním řízení splněny nebyly a z toho dovodil, že stěžovatelova žaloba je zjevně neúspěšným návrhem.

[23] Takové posouzení žaloby jako „zjevně neúspěšného návrhu“ však nelze označit za na první pohled zjistitelné, nesporné a vždy jednoznačné ve smyslu výše citované judikatury kasačního soudu. Ze samotné žaloby nelze bez pochyb okamžitě zjistit, zda bude úspěšná, či nikoliv. Krajský soud proto při svém rozhodování vyšel z nesprávného výkladu § 36 odst. 3 s. ř. s., považoval-li na základě úvah o důvodnosti stěžovatelovy žádosti podané ve správním řízení žalobu za zjevně neúspěšnou, pročž mu neustanovil zástupce.

[24] Nejvyššímu správnímu soudu tudíž nezbylo, než napadené usnesení zrušit a věc vrátit krajskému soudu k dalšímu řízení. V něm bude na krajském soudu, aby se znovu zabýval zákonnými podmínkami pro ustanovení zástupce pro řízení o žalobě.

VI.

[25] Na základě výše uvedených skutečností Nejvyšší správní soud napadené usnesení zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 s. ř. s.). V něm je krajský soud vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).

[26] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. března 2019

Mgr. Aleš Roztočil
předseda senátu